

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikálních **Ludevít Fleischer** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1. zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

O pěstování oratorní hudby v Čechách v XVIII. století.

Příspěvek k dějepisu české hudby, podává Em. Meliš.

Oratorium a opera jsou, jak známo, sourozenky, avšak opera je děcko světské; oratorium ale má duchovní šat, aniž by přísný církevní slib bylo složilo. Vzdělávání oratoria kráčelo vždy po boku opery — leč zvolněji a skromněji. Ku konci XVII. století počalo se hlavně v Itálii na dosud skromně vzděláném poli oratorií pilněji pracovati. Díla v této periodě utvořena nebyla sice vynikající, ale tvořila pevný základ, na němžto ostatní skladatelé důkladnější oratorní budovy stavěti mohli. A v skutku podařilo se italským skladatelům na začátku XVIII. století značná díla v tomto oboru na odiv postaviti a takto na vkus a lásku pro tuto hudbu i u jiných národů působiti.

Především byli to však Čechové, kteří k tomuto druhu skladeb zvláště přilnuli a jej pěstovali; neboť vlast naše vynikala tehdejšího času velkým množstvím výkonných hudebníků a zpěváků. Na důkaz toho svědčí okolnost, že klášter cisterciánský v Oseku v Čechách r. 1787 čítal mezi svými duchovními členy 11 varhaníků, 3 houslisty, 3 trubače na lesnici, 1 na bassetní roh, 1 klarinetistu, 1 fagotistu, 1 hráče na mandolínu a 1 na harmoniku. Všickni tito mniši byli, jak Dlabač tvrdí, koncertisté na svých nástrojích.

Dříve než velký Bedřich Haendel orlí perutě k vysokému vzletu rozvinul, aby první své oratorium „Esther“ r. 1720 utvořil, slyšela Praha 1714 a 1715 v jesuitském chrámě u sv. Mikuláše na Malé Straně oratoria „Tobias“ a „Il figlio perduto“ od římského skladatele *Carla F. Cesariniho* *). Od té doby počala takřka v chrámech Pražských zaznívati oratorní hudba italských hudebních mistrů, jmenovitě Continiho, Caldary, Fea, Jomelliho, Lea, Lottiho, Sant Martiniho, Persille, Pintusa, Robertiho atd.

Veliká záliba předků našich v oratoriích a jakož i je-

*) Dlabač udává, že se již r. 1697 jedno hudební oratorium od hudebního sboru k slavnosti sv. Iva v chrámě Týnském s velkou pochvalou provozovalo; avšak dle názvu soudíce, máme za to, že to nebylo nic jiného, než latinské motetto, ježto takto znělo: Motettum pro festo divi Iyonis in aedibus divae V. Mariae in Teyn per processum juridicum, plena capella decantatum et inclytae facultati juridicae in celeberrima universitate Carolo-Ferdinandea Pragensi dedicatum 1697. In magno collegio Carolino, typis Georgii Labann 1697.

jich světoznámá láska k hudbě byly as příčinou, že se cizí skladatelé do Čech ubírali, by zde své skladby provésti dali. Tak zavítal r. 1718 do Prahy slavný italský skladatel *Antonio Lotti*, jenž nějaký čas u Drážďanského dvora engažován byl a seznav příznivé hudební poměry v naší metropoli, zavdal bez vší pochyby příčinu, že se r. 1824 jeho oratorium „*Jesus Christus in cruce pro nobis mortuus*“ v chrámě u sv. Salvatora v Praze s úspěchem dávalo.

R. 1722 provedena byla v Praze dvě oratoria znamenitého mistra Antonia *Caldary*, totiž „*Giuseppe*“ a „*Il ré del dolore in Giesu Christo, signor nostro coronato di spine*“ a došly takové všeobecné pochvaly, že se poslední oratorium r. 1723, když geniální Caldara do Prahy přibyl, opakovati muselo. Caldara řídil totiž téhož roku při korunování Karla VI. za krále českého Fuxovu operu „*Constanza e fortezza*“ a byl hudebními vlohami Čechů, kteří z větší části v této operě účinkovali, tak překvapen, že na počest českého národa, jak ze všeho vysvitá, oratorium „*Venceslao*“ (Václav) složil. Oratorium toto, kteréžto snad v knihovně Strahovské se nachází, provozovalo se r. 1725 v Praze *). Později hostila Praha ve svých zděch duchaplného komponistu *Jomelliho*, jehožto oratorium „*La vittoriosa Giuditta*“ r. 1745 obecnost Pražská v chrámě u Křížovníků slyšelo.

Jako Caldara, podobně i obral si italský opat a výtečný skladatel *Salvator Ig. Pintus* látku k svému oratoriu z české historie. Složil totiž oratorium „*Santo Abele di Boemia ossia il glorioso martirio di S. Venceslao, signor di detto regno*“ (Svatý Abel český aneb slavné umučení Sv. Václava, pána téhož království), kteréž se r. 1781 v chrámě u sv. Petra v Praze dávalo.

Oratoria německých skladatelů dostala se do Prahy mnohem později a byla buď v latinské, buď v italské neb německé řeči. Jedno z prvních oratorií, s kterým se potkáváme, bylo oratorium „*Poenitentia secunda post naufragium tabula*“ od Mohučského kapelníka Michala *Brennich*a, jenžto se r. 1735 v chrámě u sv. Salvatora provozovalo. Na to následovala oratoria od Jos. *Neustatta* (r. 1744), od Würzberského kapelníka *Wasmutha* (r. 1747), od Vídeňského skladatele *Stephana*, od *Hasse* (r. 1754) atd.

Častá provozování oratorií v chrámech Pražských nemohla zůstatí bez účinku na skladatele domácí. Jeden z nej-

*) *Schilling* ve své hudební Encyklopedii neuvádí oratorium „*Venceslao*“ od *Caldary*; bezpochyby že o něm nevěděl.

prvnějších, jenž v oboru tomto se pokusil, byl Antonín Sehlina, dvorní hudebník u Václava hraběte z Mořínů a současně ředitel kůru u Barnabitek v Praze. Jeho oratorium „*Filius prodigus*“ (Ztracený syn) provozovalo se r. 1739 *ponejprvé* v chrámě u Barnabitek a r. 1744 v chrámě Milosrdných bratří v Praze a došlo příznivého výsledku.

Podivuhodnou plodnost v komponování kostelních skladeb vůbec a oratorií zvláště rozvinul Jan Oelschlegel, žák Sehlina a ředitel kůru na Strahově, jenž v letech 1756 až 1761 *pět oratorií* v chrámě Strahovském provedl a z nichžto oratorium „*Invientia et pietas bonam causam agens*“ u Jakuba Schweighofra v Praze r. 1760 tiskem vyšlo. Jedno z předních míst zaujímá v tomto ohledu výtečný kontrapunktista Fr. Jan Habermann, jenž prošel Itálií s italským slohem se seznámil a pak ve vlasti své se usadil. R. 1749 napsal velké oratorium „*Conversio peccatoris*“, které se v chrámě u sv. Jakuba s velkým úspěchem potkalo. Co ředitel kůru v chrámě u Maltézů složil taktéž velké oratorium „*Deodatus a Gazzone*“, jež tam r. 1754 k všeobecné pochvale provedl. Duch tehdejšího času, jenžto zvláště oratoriím přízniv byl, povzbudil i Felixe Bendu, důkladného to varhaníka v chrámě u Servitů, jenžto k vzdělání a zdokonalení Segera v generalbassu velice přispěl, ku komponování oratorní hudby a jeho oratoria „*Die beschuldigte Unschuld*“, oder „*der Welterlöser*“ r. 1760 a „*Die schmerzsvolle Mutter Gottes Maria*“ 1761 svědčí zjevně o jeho všestranné kontrapunktické znalosti. Též Antonín Bedřich Fiebich, zeť nepomijitelného Segera pokusil se v oboru tomto. Jeho oratorium „*Ave Maria, fasciculus myrrhae dilectus meus mihi*“, ježto Pražské obecnstvo dne 21. dubna r. 1764 v chrámě u sv. Michala slyšelo, podává patrné svědectví, že on ze Segerovy školy pocházel. Dále dlužno se nám zmíniti o dvou oratoriích jednoho z nejslavnějších skladatelů českých v tomto století, o oratoriích Jana Ant. Koželuha, z Velvar rodilého. Vzdělav se v hudbě pod Segerem a maje později dva své rodáky Gassmanna a Glucka ve Vídni za učitele, byl od nich v tajnosti hudebního umění zasvěcen a stal se konečně ředitelem kůru u Křížovníků, kdežto r. 1777, obklopen jsa četným orchestrem, své oratorium „*Givas rè di Giuda*“ na Velký pátek provedl. Mimo to složil Koželuh ještě jedno oratorium „*Der Tod Abels*“, kteréž o jeho znamenitých hudebních vlohách nejlepšího podává důkazů. Konečně nesmíme mlčením opominouti, že i Leopold Koželuh, jež jeho strýc Jan v hudbě vzdělal, znamenitým dílem tohož druhu k literatuře oratorií v Čechách přispěl. Musa jeho porodila sice jen jedno mladé „*Mose in Egitto*“ r. 1787, ale byl to — lev. Oratorium toto provozovalo se do roku 1815 čtyřkráte od jednoty hudebních umělců k podporování jejich vdov a sirotků, což zajisté o výtečnosti a oblíbenosti tohoto díla svědčí.

(Dokončení.)

Jan Ladislav Dussek.

Životopisný nástin, podává K. P. Kheil mladší.

V osmnáctém století zrodila naše vlast velké množství znamenitých skladatelů a virtuosů; avšak málo kterému z nich

podářilo se, aby si uměním neb plody svými trvalou památku u potomstva pojistili. Jeden z oněch výtečníků, jichžto skladby až dosud nezastaraly, ba nejen v Čechách, alebrž i v celé Evropě zaznívají, jest bez odporu Jan Lad. Dussek, kterýž některými svými komposicemi pro piano, jmenovitě však mnohými svými sonatami tak se proslavil, že nejen v oboru tomto své současníky přestihl, nýbrž i za nynějších časů ještě podivení zbuzuje. Ba směle můžeme tvrditi, že některé sonaty Duszkovy (Invocation, Consolation, Elegie sur la mort de prince Louis Ferdinand, sonata G-moll) vedle Beethovenových důstojně státi mohou.

Jan Dussek narodil se dne 9. února 1762 v Čáslavi a pocházel z rodičů Jana Josefa Dusska *), ředitele kůru v děkanském chrámě v Čáslavi, a Verunky Dusskové, rozené Štěbetové. Jeník jsa 5 let stár, počal se u otce svého učiti pianu a hrál již v 9. roku svého stáří dle svědectví otcova značně na varhany. To dosvědčuje též Angličan Burney ve svém cestopisu. Na to dostal se Dussek za diskantistu do Jihlavy, kdež pod dohlídkou svého blízkého příbuzného P. Ladislava Spinara, tehdejšího ředitele kůru kostela Minoritského několik let žil a u Jezuitů humaniora slyšel a v nichžto co varhaník chrámu jezuitského v Kutné Hoře po dvě léta pokračoval. Pak odebral se do Prahy, slyšel filosofii a dosáhl hodnosti magistra. V této době chtěl do řádu cisterciánského v Žďáru na Maravě vstoupiti; avšak nemaje určitého stáří, nebyl do ústavu přijat.

Vzdav se tedy svého zbožného přání, ustanovil se na tom, hudbou štěstí ve světě hledati. I podařilo se mu to. Brzy nastoupil se svým zvláštním příznivcem *Maennerem*, c. k. hejtnanem dělostřelectva uměleckou cestu do Malína (Mecheln), kdež nějaký čas co koncertní mistr žil a odkud pak se do Bergobzoomu a Amsterodámu odebral. Dussek započal hudební dráhu co virtuos na harmoniku a koncertoval se skvělým výsledkem v obou těchto městech a vydal některé své skladby tiskem. Již tenkrát hrál na harmoniku klávesní, obratně, a dal se v rozličných jiných městech s všeobecným potleskem slyšeti. R. 1786 cestoval s vychovatelem francouzského vyslance u Berlinského dvora do Paříže. Zde vystoupil v koncertu před královnou Francouzskou Marií Antonií, která mu co znalkyně svou ochranu neodepřela; avšak vybědla ho předce, by se do Italie odebral. I šel do Milána, kdež koncerty jak na piano tak na harmoniku klávesní uspořádal a tím sobě všeobecné cti a vážnosti u vlašských hudebníků získal. Podobně prokázali mu čest při všelikých příle-

*) Jan Josef Dussek psal se původně „Dussík“ a z toho soudíme, že dvě „ss“ ve jménu „Dussek“ se nikoliv, jak mnozí tvrdí, co „š“ čísti mají; nýbrž že spíše značí ostré vyslovování jednotlivého „s.“ Praotcové Dussků skvěly se dle svědectví pána z Bienenbergů v historii Králové Hradce co radové a primatorové od r. 1471 až 1497. Jan Josef Dussek narodil se však v Mlázovicích v Bydžovsku r. 1739, kdež jeho otec kolářem byl. Jan Josef věnoval se učitelstvímu stavu a učil se hudbě u Jana Vlacha. Na to stal se druhým učitelem v Chlumci a r. 1759 varhaníkem a učitelem v Čáslavi. R. 1760 dne 9. května vzal si za manželku Verunku Štěbetovou, dceru Čáslavského rychtáře, a byl obdařen dvěma syny Janem Ladislavem, jehož životopis tu podáváme, pak Františkem Benediktem a dcerou Verunkou Růženou, kteří všichni hudbou se proslavili. Spis.

žitostech i hudebníci němečtí a znamenitý kurfirstský saský kapelní mistr Ernst*) ubezpečil jeho otce ve velmi přátelském a pro mladého Dusska velmi lichotivém psaní, že jeho syn nejenom u kurfirstské kapely, nýbrž i u kurfirsta samého a u veškerého dvoru Drážďanského cti sobě dobyt. Hudební spisovatel Gerber potvrzuje to a praví ve svém biograficko-historickém slovníku hudebních umělců str. 366 o J. L. Dusskovi takto: „S radostí pamatuju se ještě, že jsem r. 1785 v Kasselu svědkem byl neobyčejné obratnosti, precisnosti a rychlosti obou rukou, ježto velký umělec J. L. Dussek na piano rozvinul. Jeho hra na klávesní harmoniku byla dokonalá a významná. Cestoval tehdy, aby se na tomto nástroji, jež mechanik Hessel vynášel, slyšeti dal. Ale nejen co hráč, nýbrž i co skladatel zaujímá mladý muž tento znamenité místo mezi skladateli Německými.“

R. 1790 odebral se Dussek do Londýna, kdež v spojení s Corrim**) pod firmou: „obchodníci v muzikáliích to their Majesties, their Royal Highnesses, their Prince of Wales and Dutchess of York,“ obchod v muzikáliích a tiskárnu na noty založil.

Velice příznivá pověst provázela našeho rodáka všude a následek toho byl, že se mu štěstí dostalo, princeznu z Yorku na piano vyučovati, a že při svém pobytí v Londýně jeho tiskem vyšlé skladby u Angličanů všeobecné obliby došly.

V Londýně právě přítomný velký J o s e f H a y d n uznal skladby ty za mistrovské a psal z Londýna následující list váznému otci J. L. Dusskovi do Čáslavi:

Vážený příteli!

„Děkuji Vám ze srdce, že jste si ve Svém posledním psaní na Vašeho p. syna i také na mne zpomněl; zdvojnásobuji za to své vzájemné díky a pokládám se šťastným, Vás ubezpečit, že *nejpocitivějšího, nejmravnějšího a v hudbě nejvýtečnějšího* muže za syna máte. Miluji jej tak jako Vás, poněvadž toho zasluhuje. Dejte jemu své každodenní otcovské požehnání, a bude pak vždy šťastný, což jemu pro *jeho velké vlohy* srdečně přeji.

Jsem vši úctou Vaš upřímný přítel

Josef Haydn.

V Londýně dne 26. února 1792.

(Pokračování.)

Národní hymny a vlastenské písně rozličných národů.

Každý téměř národ má buď svou národní hudbu neb alespoň vlastenecké národní písně, jimiž své vroucí city buď vlasti neb králi svému na jevo dává. Národ český má své vlastenecké písně národní, z nichžto však dvě největší obli-

*) Frant. Antonín Ernst, rozený Čech a výborný houslista.

**) Corri, učil se komposici u Porpory v Neapoli co mladík od roku 1763 až k smrti svého mistra 1767. R. 1770 zdržoval se co oblíbený zpěvák a skladatel v Římě. R. 1774 odebral se do Londýna, v kterémž roku tamže jeho opera: „Alessandro nell' India“ se provedla. Byl taktéž plodným skladatelem. — Jeho dcera provdala se za Jana Lad. Dusska.

benosti a rozšíření dosáhly. Jsou to „*Kde domov můj*“ od Fr. Škroupa a „*Těšme se blahounadějí*“ od Th. Krova.

Vlastenská píseň „*Kde domov můj*“ je devatenácté číslo z frašky Tylovy „*Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka*“, kteráž se dne 21. prosince r. 1834 poprvé na Pražském jevišti provozovala a kterouž p. Karel Strakatý co slepý žebravý muzikant zpíval. Frant. Škroup, tehdy druhý kapelník u Pražského divadla, složil hudbu k této frašce, kteráž se k jeho prospěchu provozovala. Píseň tuto dokončil Fr. Škroup teprv několik dní před provedením, jelikož Tyl při svém nepravdělném způsobu psaní poslední část frašky list po listu Škroupovi dodával. Píseň „*Kde domov můj*“ složil Škroup v pozdní noci u lože své nemocné manželky. Vytisknuta byla poprvé r. 1835 ve sbírce „*Věvec*.“ Pan K. Strakatý zpíval ji u veřejném koncertu r. 1841 v Mariánských lázních; načež pak se všeobecně rozšířila.

Píseň „*Těšme se blahou nadějí*“, neb tak zvanou „*Husitskou*“ složil Josef Th. Krov v Mohuči brzy po bitvě u Ostrolenky (26. května 1831). J. T. Krov nacházeje se v Mohuči u veselé společnosti, kdež se písně svobodys nadšením přednášely, byl v hovoru vybídnut, aby něco podobného napsal, a tak povstala nyní tak zvaná husitská píseň „*Těšme se blahou nadějí*.“ Krov sám přeložil český text do němčiny a brzy na to vyšla píseň tato nákladem synů B. Schotta v Mohuči. Náruživá barva hudby a vetkané historické reminiscence (t. j. píseň „*Svatý Václav*“) líbila se lidem a znárodněla. Píseň tato vyšla u Jana Hoffmanna v Praze a jest p. Strakatému, jenž ji poprvé veřejně v stavovském divadle přednášel, věnována. Fr. Liszt transkriboval ji při svém pobytu v Praze pro piano.

Ruská národní hymna „*Bože Cara chraň*“, pochází od Alexeje Lvova (nar. 1799 v Revalu), ruského generála v Petrohradě. Jedna z nejoblíbenějších ruských písní jest „*Červený sarafan*.“ Skladatelem písně této, která i u nás velké obliby došla, jest Alexej Gregorovič *Varlamov*, jenž přes 200 písní a romancí složil a r. 1849 v Petrohradě zemřel. Text a melodii světoznámé ruské národní písně „*Krásná Minko, musím jíti*“ složil prý císař Alexander r. 1807 na počest královny Louisy Pruské krátce před svým odchodem z Tilsitu.

Polákům posvátné písně jsou „*Polonéz konstituční*“, od 3. května 1791 a „*Polonéz Kosciuszkův*“ aneb „*S bohem*“ od r. 1792, Mazur Dąbrowského, jenž prý z r. 1805 pochází a jehožto nápěvu Čechové k písni „*Hej Slované*“ užívali, pak dvě kostelní s vlasteneckým příděchem „*Bože, což Polské*“ a „*Z dymem požarów*“, kteréžto nyní v Haliči zapovězeny jsou.

Rakouská národní hymna „*Gott erhalte unsern Kaiser*“ je jak známo od Jos. Haydna, kterýž ji nesmírně miloval a ji ve své smyčcové kvartetta C. vetkal. Když r. 1809 Francouzové do Vídně vstoupili, hrál Haydn denně píseň tuto a dne 28. května dvakrát po sobě, načež 31. května v Pánu zesnul. —

Francouzové mají několik vlasteneckých hymen a písní. Světoznáma jest „*Marseillaise*“ aneb „*L'offrand a la liberté*“ počínajíc slovy „*Allons enfants de la patrie*.“ Nesmrtelným skladatelem hymny této jest *Rouget de Lisle*

(nar. 1760). Jméno „Marseillaisa“ obdržel zpěv tento proto, jelikož r. 1792 v Paříži ponejprv od Marseillských federovaných zpíván jest. Zpěv tento vedl častokráte republikánské vojsko k vítězství, avšak nyní jest mohutným, rozněcujícím znamením k boji pro právo a svobodu. Účinek tohoto válečného zpěvu, jenž spolu národní písní a pochodem jest, byl v obou velkých francouzských revolucích tak ohromný, že Klopstock již k tvůrci této písně, když se s ním v Hamburku sešel, říci mohl: „Vaší básní padlo více než 50.000 Němců!“ *Rouget* byl, když předešla revoluce francouzská vypukla, důstojníkem inženýrským v Strassburku. Jsa vybidnut nějakou válečnou hymnu složití, uzavřel se jednou ve svém pokoji a napsal za jednu noc text i hudbu.

Znameníťá francouzská národní píseň „Marlborough“ je prý dle Chateaubriandova mínění tataž, kterou křižáci Bohumíra z Bouillonu před zděmi Jerusalema zpívali, aby si zmužilosti k osvobození hrobu Kristova dodali. Ještě až dosud zpívají prý Arabové před bojem melodii tuto. Císař Napoleon zpíval vždy píseň tuto, když na koně vsedl a do boje táhl.

Každá francouzská revoluce zrodila jednu píseň vlastneckou. Nejprv zpíval celý Paříž píseň „Vive Henri IV.“ po roce 1789 „Allons enfants de la patrie,“ po roce 1793 „Ça ira, ça ira, les aristocrates a la lanterne,“ po roce 1814, „Peuple français, peuple vaillant,“ po roce 1830 píseň zvanou „Parisienne,“ a po 24. únoru 1848 „Des lampions, des lampions.“

Znameníťá anglická národní píseň „Rule Britania“ pochází ze zpěvohry „The masque of Alfred,“ kteráž od Thomsona a Malleta utvořena jest. Kdo z obou těchto básníků píseň utvořil, není známo.

Anglickou národní hymna „God save the king“ složil *Henry Carrey* r. 1715 v předvečer vzpoury ku prospěchu korunního pretendenta Jakuba Stuarta. Povstání se nepodařilo a melodie dřímala až k vítězství generala Vernona roku 1740, kdež skladatel při jistém kvasu svou píseň přednášel. Dr. Thomas Arne dal ji, když se nový korunní pretendent objevil, v divadle Drury-Lane zpívat. Sir *Henry Carrey* zemřel r. 1743. Dle této anglické hymny je částečně *pruská národní hymna* „Heil dir im Siegesfranz“ od faráře *Jindřicha Harriesa* utvořena a zpívala se r. 1795 *poprvé* v Berlínském národním divadle. Naproti tomu tvrdí Frege ve své brošurce „Zur Geschichte des preussischen Volksliedes,“ že pruská národní hymna „Heil dir im Siegesfranz“ od šlesvick-holštýnského doktora B. A. Schumachra pochází.

Těž Belgičané mají svou Marsellaisu. Jmenuje se „*Brabançonne*“ a je z času zářové revoluce 1830. Básník této písně byl mladý francouzský herec *Jenneval*. Hudba k písni „*Brabançonne*“ je od zpěváka *Campenhouta*, jenž brzy na to ředitelem královské kapely jmenován byl.

Římská národní hymna „Del nuov' anno gia l'alba primiera“ kteroužto na nový rok 1847 římský lid svatého otce Pia IX. pozdravil, pochází od římského básníka Filipa *Menciniho* a hudba od Boloňského skladatele Gaetana *Magazzariho*.

Severoamerikánská národní hymna „*Yankee Doodle*,“ pochází od dra. *Shelburyho*, lékaře tou britického

vojska sloužícího, jenž s lékařstvím též vlohy básníka a hudebníka spojoval a se touto písní více proslavil, než svými lékařskými vědomostmi. Druhá hymna severoamerikánská je „*Hail Columbia*,“ ježto se dříve Washingtonovým pochodem jmenovala. Pucházíť prý od jistého *Pfeila*, jenž za časů Washingtonových ředitelem orchestru divadla „*John Street*“ v Novém Yorku byl. O ostatních národních hymnách promluvíme svým časem.

E. M. Z.

Z Břetislavi (Pressburg).

Spolek k zvelebení kostelní hudby. — Dragomír Krančevic. — Beethovenova mše D-dur a její osudy.

Prv než se tento zmírající rok do moře věčnosti pohrouží, buď ještě od všech zde žijících rodáků a vlastimilů srdečné „pozdrav Bůh“ zasláno du vlasti milené s podotknutím znamenitějších událostí v oboru hudebním.

Zdejší *spolek k zvelebení hudby kostelní* dával 9. listopadu čtvrtou akademii, ku které pozván byl mladý, znamenitý houslista *Dragomír Krančevic* — Pančovan rodem — nejzdařilejší chovanec proslulého pana Hellmesbergra, ředitele Vídeňského konservatoria a spoluúda spolku zdejšího. Tento mladistvý, sotva 16 let čítající umělec okouznil svou neobyčejnou, něžnou, cituplnou a mistrovskou hrou valně shromážděné obecenstvo nad míru, a zkušení starci s šedinami ujišťovali, že jich od času Paganiniho žádný virtuos tak nerozehrál. — *Krančevic* hodlá též naši milou Prahu navštívit, kdežto zajisté uznání skvělého dojde. Akademie započala uverturou k „*Euryantě*,“ od Webra a končila entréaktem z Wagnerovy zpěvohry „*Lohengrin*“ kromě jiných kusů též chvalitebně provedených.

K oslavení svátku patronky hudby sv. Cäcilie provozoval spolek, který spolu 30. rok svého blahodárného účinkování slavil — velkou Beethovenovu mši do D, při čemž se 131 údůúčastnilo. Že toto obrovské dílo s přiměřeným, takřka svatým nadšením rázně a cituplně přednešeno bylo, vysvitá již z toho, an zkoušky půldruhého měsíce trvaly. Hlavní chrám byl nábožnými přeplněn, a spolek osvědčil tímto uměleckým provedením, že hoden je příspěvků údů podporujících, a směle doložití můžeme, že málo soupeřů v mocnářství rakouském nalezne.

Především slušno vyznati, že nejen při této slavnosti, nýbrž vůbec o rozkvět spolku velké úcty zasluhuje velebný pan Karel *Heiller*, kanovník, opat, městský farář a přednosta spolku. Nehen že znamenitých obětí ku zvelebení spolku přináší, a při všech zkouškách svou přítomností blahodárně působil, též osobně slavnou oběť svatou konal, která skoro dvě hodiny trvala. Pan kapelník Josef *Kumlík*, jehož otec Moravan byl, dokázal svým obezřelým řízením svou nevšední umělost, pochopiv hluboce dílo tohoto velikána.

Rodina Trantovic, otec, dvě dcery a dva synové pochvaly nemalé zasluhují. Slečna *Eliška Trantova* zpívala sopran, její sestra *Marie* alt, p. Fr. Tranta ml. hrál houslové sólo v Benedictus, tak že tento trojlístek všeobecného uznání cituplným a něžným přednosem si dobyt. Tenor zpíval p.

Scherrübel, bass p. Vógrič s toutéž pochvalou. Mezi osmi kontrabasy vynikali pánové Chalupa a Alojs Meliš — chovanci konservatoria pražského, jakož i pan Jiří Šáriczer, rada zemského soudu. Každý z účinkujících byl nadchnut jakousi svatou touhou a vynasnažil se, aby své úloze dostál. Spolek tento čítá 2470 údů, má archiv s devíti sty čísel samých klasických skladeb a znamenitou sbírku hudebních nástrojů.

Při této příležitosti nebude snad od místa, podáme-li něco o počátku velké mše do D od Beethovena a dalších osudech jejích. Arcivévoda Rudolf, byv arcibiskupem olomúckým jmenován, požádal Beethovena, svého bývalého učitele v hudbě, kterého si velmi vážil, aby k instalaci jeho slavnou mši složil, která na den 9. března 1820 určena byla. Na podzim 1818 započal Beethoven komponovat. Při skoumání a rozebírání této svaté úlohy, tajemství našeho vykoupení atd. se Beethoven tak hluboce zabral, že nemožnost uznal, úlohu tuto v určený čas dokončiti. A v skutku teprv Benedictus dohotovil, an se arcivévoda k instalaci odebral. Beethoven ale navzdor tomu horlivě skládal dále.

Komponuje „Credo“ byl B. u jakémsi duševním, nadpozemským rozjaření, jako prv a později nikdy. Byloť to v srpnu 1819, an Šindler a Hořalka Beethovena v jeho letním bytu, tak zvaném „Hafnerhaus“ v Mödlinku, navštívili. Hned v předsíni se dozvěděli, že obě služky B. tohoto rána odešly, a že po půl noci bouřlivý výstup byl, který všecky domovní obyvatele ze spánku vytrhl, an následkem dlouhého čekání služky usnuly a přistrojené pokrmy se spálily. V jizbě slyšely Šindler a Hořalka mistra u zamčených dveří fugu ku Credo zpívati, pak zase křičeti, dupati. Po dlouhém čekání chtěli se již odstraniti, avšak dvěře se na jednou otevřely, a B. stál před nimi jak u vytržení, jak by byl boj na smrt s celým hejnem kontrapunktistů, svých protivníků, podstoupil. Zpočátku byl nemile překvapen, že mu příchozí naslouchali, zpatovav se ale, stěžoval si, že již od včerejšího poledne ničehož nejedl (byly právě 4 hodiny odpoledne). Šindler ho hleděl uchláholiti, pomohl mu se ustrojiti, anto Hořalka do hostince spěchal, aby něco pro vyhladovělého mistra k obědu připraviti dal. V tak protivných okolnostech utvořil Beethoven své největší, nejideálnější dílo. Když v roku 1822 poslední pilování dokončil, byl u velkých peněžitých nesnázích, následkem soudu k vůli svého synovce, a doufal dobrým výsledkem si pomoci. Ačkoliv nikdy s mocnáři pozemskými rád nezacházel, uzavřel tentokráte svou novou mši evropským dvorům v manuskriptě podati a padesát dukátů za exemplár požádati. V tomto vyzvání jmenoval sám své dílo „nejzdařilejší,“ „nejdokonalejší“ s tím doložením, že se i na místě Oratoria provozovati může. Výsledek byl však malicherný, jen na sedm exemplárů našli se předplatitelé, a sice: Rusko, Prusko, Franconzsko, Sasy a Hessen-Darmstadtsko, kníže Radziwiłł a Cecilianský spolek frankobrodský. Rakouskému dvoru se žádné vyzvání nečinilo, ale knížeti Esterhazymu, který však odepřel.

(Dokončení.)

Corelli.

Novella.

Bylo to ku konci roku 1670. Starý Giambatista Bassini, jeden z nejlepších aneb spíše jedině výtečný v Římě žijící houslista obědval právě se svou četnou rodinou, když obstarlá služka jeho do pokoje vstoupila a oznamovala, že pěkný mladý jinoch venku čeká, by mu od váženého varhaníka z Tusignana v Kalabrii nějaká vzláštní nařízení přinesl.

Musíme podotknouti, že tatíček Bassini, jak ho jeho žáci a všichni umělci v Římě nazývali, velmi přístupný muž byl, u něhož nebylo třeba žádných doporučnických listů, aby někoho k sobě pustil. Obyčejné pojmenování „umělče“ stačilo úplně, nároky činiti na jeho otcovskou blahosklonnost, neboť jemu se zdálo, že vsechni, kteří se byli hudbě věnovali, k jedné rodině náleží. Doporuční list varhaníka z Tusignana, starého a věrného soudruha svého, účinkoval však v tomto případě tak na Bassiniho, že mladého cizince hned za svého hosta prohlásil.

Bassini rozpečetiv s třesoucí-se rukou dopis varhánkův a přehlédnuv známé tahy svého přítele, objal pak mladíka a políbil otcovsky jeho rusé kadeře.

„Mír Páně spočívej na tobě, milý synu!“ pravil kmet pohnutě. „Vážený mistr Munari oznamuje mi, že dobré vlohy pro velké umění na jevo dáváš. Uvidíme brzy, jak to s tebou stojí. Povím ti čistou pravdu, co se od tvých vloh očekávati může. Podejte mu moje Amatovky, uhlídáme co umí!“

Temný ruměncem rozlil se po obličejích jinocha, když jeho zraky na veškeré členy této umělecké rodiny padly. Na to upřel své oko k stropu, přitiskl housle k svým plecím a počal bez předešry jeden z oněch starších kusů, které se pro svou mocnou jednoduchost až na naše dny udržely. Když poslední jeho akkord dozněl, pokynul Bassini na znamení své spokojenosti hlavou a zamysliv se, mlčel několik okamžiků.

„Milý synu,“ pravil po krátkém váhání, „pěkný kus tento zahrál jsi právě obstojně, nadarmo však přemýšlím, zdaž jsem již někdy tento kus slyšel. Ve tvé hře spočívá výraz, jenž se mi líbí; avšak tvému prstokladu chybí ještě síla a intonaci tvojí úplná správnost. Arii, kterouž jsi provedl, je mistrovský kus; avšak nyní ti ukážu, jak se tato hudba přednáseti má.“

Bassini vzal Amatovky a přednášel, jsa velice podporován svou neobyčejnou pamětí jakož i jednoduchostí skladby hudební kus s veškerou vášnivou, jeho talent naznačující silou. Co takto náš mistr melodii svým výtečným přednosem neodolatelného kouzla dodával, snažil se mladý hudebník nadarmo dvě svých velkých slzí ukrýti, které po jeho zdravých lících kanuly.

„Hluboký cit, synu! Tak! Neukrývej ho; neboť to jest až dosud jediná vloha, kterouž jsem na tobě pro naše umění spozoroval. *Pohnutí jest základ a účel hudby*, její A a její Z. Ale pověz mi přec — stydím se sice trochu na to se tebe tázati — který pak mistr složil tuto krásnou hudbu? Musím se vyznat, že se mi novou býti vidí.

Je ode mne,“ odvětil skrovně jinoch.

„Pomalou, příteli!“ odpověděl mistr čelo svoje svráštiv; paměť má, neupírám to, nechá mne sice sedět; proto pro

všecko však nesmí se s mou dlouholetou praxí zahrávat. Hudebník, jenž tuto melodii vytvořil, je mistr a jsem s největší radostí hotov, jemu, buď si to kdo koliv, ruku co statnému kolegovi podati.

Mladý hudebník ani slova neodvítiv vzal zmnoha na stěně visících houslí jedny do ruky, naladil je a dal, když se to bylo stalo, tatíčku Bassinimu znamení, aby onen hudební kus opět započal, a doprovázel jej obratně zpracovaným bassem. Když byl kus přehrán improvisoval mladý muž řadu variací, v nichžto se jeho základní myšlenka rozvíjela, pod rozličnými formami objevovala, posluchače jako v čarovné zahradě vodila a konečně skvělým závěrkem ukončila.

Starý Bassini pozoroval mladíka, maje housle o levé koleno podepřeny, smyčec v pravici, pln jsa obdivování.

„Munari má pravdu,“ zvolal konečně ruku mladíku podávaje „vy jste nadějný umělec; avšak velice se zmýlil jste ve vašem pravém povolání. Vy se stanete znamenitým skladatelem, ale budete jen prostředním houslistou.“

„Raďte odpustit, mistře,“ odpověděl cizinec začervenav se, „snad se v mých vlohách pro housle mýlíte, Munari říká, že ten, kdo papežem býti chce, k tomu *pevnou vůli* mítí musí; a pevnou svou vůli chci i já se státi takým houslistou, za jakého všichni vás považují.“

„Jak se jmenuješ?“

„*Archangelo Corelli!*“

„Dobře tedy Corelli! budiž chloubou našeho umění a tvá sláva nechť vymaže jméno starého Bassiniho, vašeho učitele, z paměti potomstva.“

„Vy tedy svolujete, mým učitelem býti?“

„Ano, a sice ode dneška. Jelikož je to tvá vůle, houslistou první třídy se státi, a jelikož zmužilost v sobě cítíš, potřebná studia k tomu cíli prodělati, nechci tě od tvého šlechtného úmyslu odvrátiti.“

„Ale“ mínil jinoch a pot vstával mu na čele, „mám ještě nějaké malé překážky.“

„Chceš snad říci velké překážky; to jest tolik, že nemáš ve svém váčku ani jediného římského tolaru, je-li pravda? Nemyslím sice, že naplněná tobolka je zbytečnou věcí; ale někdy není také nevyhnutně potřebna. Chudoba jest matkou genia; můj vlastní talent neměl také jinou kojnu. Ze šesti dítek, jež mi má dobrá choť Lilia darovala, zůstaly mi jen čtyry na živě; ty budiž mým pátým dítkem; my budeme jen něco těsněji u stolu sedět, to je ten celý rozdíl.

Nyní, dítky, obejmete se a pak chutě k práci, neboť bůh žehná tenkrát četné rodině, když je hodně pilna.

Mladé lidičky, které byly jako otec plny živosti, padly Archangelu kolem krku a srdečně ho objímaly. Též Nelia, krásná, devatenáctiletá dívka, sklonila k němu své vděkuplné líce, kteréž mladý cizinec s chvějícími rty políbil. Obě starší sestry odebraly se na to z domu, aby hudbě vyučovali, nejmladší syn počal svoje cvičení. Nelia posadila se ku klavíru a Bassini, aby se vyhnul hlučnému hovoru své ženy se služkou, odešel do prvního patra svého domu, kde se jeho pracovna nalézala, a vyučoval svého nového žáka.

Archangelo měl něžnou, ostýchavou, spolu ale upřímnou a prostou povahu; po několika dnech přivykl si tak v domě Bassiniho, že se zdálo, jako kdyby od jakživa k jeho rodině náležel. Jen před Neliou měl zvláštní úctu, kterou si nikterak vysvětliti nemohl; upřela-li krásná Římanka své černé oko na něho, nemohl Archangelo náhle s řečí svou z místa a upadl do nemalých rozpaků. Ostatně nevynikala dívka ničím zvláštním, leč že byla krásně vzrostlá a že její postava byla tak vznešená jako nějaké princezny. Její oči zářily překypující radostí, jež jest nejpatrnějším obrazem květoucího mládí, a její něco velká, avšak dvojitou řadou nádherných perlí zdobená ústa byla neustálým usmíváním okrášlena.

Odpočítáme-li ostatně několik malých leknutí, ježto nepodjatému jinochovi přítomnost dívky a od času k času skotaviná pozornost hezké usmíváčky způsobily, plynul život jeho klidně mezi prací a zcela uměleckými oddechy rodiny. A právě tak, jak naše celá bytost jen z protiv a z nevysvětlitelných zvláštností sestává, stalo se i také, že Archangelo konečně velké kouzlo cítil v nevoli, ježto se ho, jsoucího na blízkou dívky, zmocnila, a Nelia přišla u své dovádivosti mnohokrát v rozpaky. Jako mladý orel zvykl si Archangelo do slunce patřiti, aniž by oči sklopiti musel; za to však zahalila Bassiniho dcera zraky své skromností, jejímu pohlaví přirozenou. Tiskne-li ohnivá ruka studenou aneb vniká-li teplota jedné do chladnosti druhé aneb stává-li se to opáčně; je výsledek vždy stejný, že totiž úplně stejná teplota u obou nastoupí. Podobně tak utvořil se poměr obou mladých lidí; jinoch ztratil svou ostýchavost, dívka byla vážnější a jich obapolné chování počalo se rozkošnou barvou pučící lásky zdobovati.

(Pokračování.)

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Mladé Boleslavi. (Divadelní ochotníci. — P. Vecko.) Zdejší pp. ochotníci provozovali na den sv. Štěpána veselohru „Bratr honák“ neb „Venkované v městě.“ Nemůžeme věru říci, žeby hra tato nás byla uspokojila; nebo vyjma sl. Šeb. (Ančička), p. Kl. (Fousek), sl. Sm. (Anna), počínali si ostatní dosti neladně. Titulní úlohu hrál p. Kaš. místy zcela dobře, jinde bylo zřejmě znáti, že nebyl úlohy úplně mocen. P. Vaš. (Robert) neuměl úlohu a tudíž trochu klopytal, i v pohybech byl neobratný, tak jako p. Vit. (pán z Poskakova)

který svým ustavičným mrkáním a nesrozumitelnou řečí nemilý dojem učinil. Ostatní úlohy byly jakž takž provedeny. Vložené zpěvy zpívala sl. Sm. dosti dobře, jakož i sl. Šeb. a p. Vaš., p. Kaška ale zpíval jen tak, jak uměl — beze všeho ladu a skladu. Vůbec jeví se u našich ochotníků od nedávna jakási ocháblost a lhostejnost; zkoušky se také jen tak ledabylo odbývají, tropí se při nich smích a šašky a tedy není pak divu, že si na jevišti neladně počínají. — Zdejší učitel zpěvu, pan Vecko v brzku nás opustí; odebere se totiž po novém roce do Prahy, kdež při české operě v „Stradella“ co Stradella a v operě „Lucrecia Borgia“ co Gennaro vystoupí. Zpěv. zdejší

spolek ztratí na něm nejlepšího zpěváka, který se nedá nikým zdejší nahradit.

Z. K.

Ze Slaného. (Divadlo a zpěv. spolek.) K oslavení jmenovin p. Frant. Herbiga, c. k. podkrajského, dávali ochotníci naši dne 2. prosince jednoaktovou veselohru „Všichni se hašteří“ od J. N. Štěpánka. Před tím přednášela dceruška p. učitele Hájka proslov, jenž se vztahoval na podporování chudých školních dětí, velmi slušně. Po provedení veselohry přednášel zdejší zpěv. spolek „Dalibor“ 5 skladeb a sice píseň Zvonářovu „Modlitba otcova“ (p. Procházka), Bendlovo duetto „Přilítlo jaro z daleka“ (p. Bräuer a p. Janda), Křížkovského sbor „Utonulá“, Vojáckovu píseň se sborem „Ples Čechů“ (p. Klouzal), duetto Pivodovo „Máj“ s průvodem piana; mimo tyto provedl p. Heiss velmi obratně fantasii pro piano od Th. Döhlera, paní Stechová vyznačila se přednosem národních písní a slečna Horlivá deklamací. Ze všech čísel líbil se zvláště „Máj“, jenž od 50 chovanců zdejší zpěv. školy p. Hájka velmi uhlazeně proveden byl pak „Ples Čechů“ od Vojáčka a z instrumentálních kusů efektní ouvertura „Vlasta“ od Ed. Nápravníka, kteráž v sesíleném sextetu ode všech skoro pánů učitelů se skvělým úspěchem přednesena byla. Čistý výnos určen byl chudým školním dítkám a obnášel 147 zl. r. čs. Pan c. k. podkrajský daroval k tomu cíli 20 zl., začež mu vřelé díky projeveny buďtež. Náš zpěv. spolek si statně počíná a bylo by toliko přáti, aby větší svornost v něm panovala.

D.

Kronika zpěváckých spolků.

*** Jilemnický zpěv. spolek „Branislav“ došel dne 8. prosince místodržitelského potvrzení; spolek tento čítá již 53 výkonných údů, a těší se z hojného účastenství.

*** Semilský zpěv. spolek uspořádal na den 30. list. hudební a pěveckou zábavu. Program byl: I. Oddělení. 1. Pochod, sbor od Bendla. 2. Koncert pro housle od Beriota. 3. Deklamace „Také my.“ 4. „Svoji k svému,“ píseň s průvodem piana. 5. „Vlasti,“ dvojsbor od L. Procházky. II. Oddělení. 6. „Les a háj,“ sbor od Georga. 7. Koncert pro housle od F. Prume. 8. Deklamovánka „Šumař.“ 9. „Mazurka,“ sbor od Knittla a 10. „Čechoslovan.“

*** Velká pěvecká akademie Kolínská, uspořádaná spolky Časlavským, Kutnohorským a Kolínským, při níž spoluúčinkovali pp. Fr. Kavan a Václav Weber, pěvec komorní J. Vys. vévody Saso-Meiningského, rodák Kolínský, odbývala se dne 21. prosince v divadle Kolínském. Program byl následující: I. Oddělení. 1. Předehra ze zpěvohry „Yelva“ od Reisingera. 2. Proslov. 3. „Dožij! Dopij!“ sbor od Bergmanna. 4. Píseň ze zpěvohry „Car a tesař“ od Lortzinga, přednesl p. Weber. 5. Notturmo od Kavana pro piano, přednesl p. skladatel. 6. „Vávra,“ sbor od Ed. Nápravníka. II. Oddělení. 7. „Vlasti,“ dvojsbor od L. Procházky. 8. Romance ze zpěvohry „Dinorah“ od Meyerbeera, přednesl p. Weber. 9. „Zatoč se.“ sbor se sóly od Křížkovského. 10. „Večerní píseň“ s průvodem piana a cella od Dreyschocka. 11. „Modlitba země,“ sbor od Zöllnera.

*** V Zlonicích odbývala se dne 21. prosince hudební a deklamatorní zábava ve prospěch chudých školních dětí. Program jest: I. Oddělení. 1. Proslov. 2. Píseň sv. Vojtěcha. 3. Povzbuzení k dobročinnosti. 4. „Na Prahu,“ sbor od J. Veita. 5. „Horál Čech!“ slova od K. Erbeny, hudba od J. Vorla. 6. a) „Vysloužilec,“ od Prerhafa, b) „Markytánka,“ od Vlast. Růžičkové. 7. „Líbeznost,“ pro piano od A. Pachera. 8. „Ženám českým“ od Bož. Němcové. II. Oddělení. 1. „Cikáni,“ sbor se sólem od Vogla. 2. „Nepokoj,“ od A. Dreyschocka pro piano. 3. Přemýšlování o kříži. 4. Elegie, od H. Ernsta pro housle a piano. 5. „Šumař,“ od K. Tůmy. 6. „Vlastenka,“ pro ženský hlas a piano. 7. Národní píseň. 8. „Utonulá,“ sbor od Křížkovského.

*** Příbramský „Lumír“ uspořádal dne 7. pros. pro své přispívající údy první koncert. Začátek byl učiněn ouverturou k „Egmontu“ od L. v. Beethovena, provedenou hudbou hornickou, dále následovala „píseň sv. Vojtěcha,“ sbor, doprovázený pozauuny, dále „Koncert pro housle“ s průvodem piana, od Beriota, přednesen p. J. Jelínkem, „Valčík“ od Arditiho, přednesen od slečny Františky Appeltovy, p. J. Čížek přednesl „Rondo capriccioso,“ sólo pro piano od Mendelssohna Bartholdyho, „Utonulá“ od Křížkovského. Konečně následovala ouvertura z opery „Don Juan“ od Mozarta. Spolek Příbramský čítá 53 údů výkonných a 84 přispívajících.

*** Roudnický „Říp,“ který bude o svatojirské slavnosti svěcení práporu na Řípu slavit, jmenoval poslance říšského p. dra. Prachenského, rodáka Roudnického, pak národního pěvce pana J. Lukese a c. k. okresního p. dra. J. Reifa v Roudnici čestnými členy.

*** Zpěv. spolku „Dalibor“ v Slaném hrozí úpadek neb rozpadnutí. Poděkovat se zajisté nejhorlivější — a ve svém domnění nejvzdělanější výbor a zároveň revisor účtů, bez jehožto dohlídky ctěný a všem vážený pan pokladník sotva snad účty v dobrém stavu udrží. — Vystoupil proto, že své přemoudré návrhy nemohl tak, jako před málo roky, pomocí kaprálské holi jiným vnucovati; neboť u něho jest každý, [i] sebe výše postavený jemu domněle roven, ano i jeho disciplíně podroben. Jsme však ujistěni, že kdyby s ním podobně smýšlející, mimo velectěného p. ř. Mar. a p. Pr., také snad odstoupiti mínili, spolku našemu ne k ujmě, — nýbrž k novuvzkříšení by to dopomohlo.

—s.

*** Výbor zpěváckého spolku „Slavoše“ v Berouně uspořádal 21. pros. hudební a deklamatorní zábavu dle následujícího programu: 1. „Český zpěv“ od J. Veita, 2. Deklamace, přednesl p. Hrdlička. 3. „Dívča,“ sbor od P. Křížkovského. 4. a) „Ruská ukolébavka,“ od Lermontova, b) „Na vysosti hvězdy,“ od Jablonského, přednesl skladatel p. Pivoda. 5. Deklamace, přednesl p. Hrdlička. 6. „Hasme, hoří,“ sbor od K. Slavíka. 7. a) „Tiše, tiše,“ sláva kráčí,“ z písní královny Alžběty od Vocela. b) „Na Moravu,“ od K. Pivody přednesl p. Pivoda. 8. „Píseň Šumavanů,“ sbor od Jirgesa. V přestávkách hrál sbor berounských hudebníků.

*** Nově utvořený zpěv. spolek v Rakovníku zapěl dne 8. listopadu poprvé při velkých službách božích v městském chrámu Páně.

*** Zpěvácký spolek v Úpici uspořádal dne 14. prosince 1862 besedu. Program byl následující: „Kde domov můj?“ od Tyla, sbory „Mazurka,“ „Na Prahu“ od Veita a „Čechoslovan“ od Zavrta; konečně zazpíváno ve sboru: „Hej Slované,“ kterážto píseň se opakovati musila.

*** Zpěv. spolek v Náchodě uspořádal dne 14. prosince 1862 besedu, jejížto program byl následující: 1. Proslov od Jahna, přednesl p. Bureš. 2. „Reformatoři“ od Zöllnera, zpěv sborový. 3. „Polonaise“ od Schulhoffa, přednesl nadaný pianista p. Kittler ml. 4. „Žena panovnice,“ přednesla sl. A. Tichá. 5. „Vlast,“ Zpěv sólový, přednesla paní Arltová, choť p. okresního. 6. „Ouvertura z národních písní“ od Tittla, na piano pro 4 ruce, přednesli p. Jan Kittler a sl. N. Zitová. 7. „Vzájemná,“ zpěv sborový. 8. „Srocení,“ žert, přednesl p. A. Pecold. 9. Fantasie pro piano dle arie z „Dcery pluku,“ přednesl p. Kittler. 10. „Šumař, humoristická deklamace, přednesl p. Bureš. 11. „Naše probuzení,“ zpěv sborový od Procházky. 12. „Prosba,“ žert, přednesl p. A. Pecold. 13. „Pěvcovo loučení,“ zpěv sborový. 14. „Co je mu?“ žert, přednesl p. Pecold. 15. Kadryla z moravských písní od Hellera.

Ochotnická divadla.

Ochotníci divad. v Mirovicích provozovali v posledním čase veselohru „Starý manžel.“ Čistý výnos věnován k účelům dobročinným. — Ochotníci v Novém

Stráše cí m dávali v posledním čase veselohru „Ona mne miluje“ od G. Pfegra. — Ochotníci v Čáslavi provozovali v neděli 14. prosince ku prospěchu tamnějších škol „Darebák“ aneb „Dobré jádro v špatné skořápce,“ veselohra ve 3 jedn. Dle Kaisera pro české divadlo vzdělal J. K. Tyl. — Divadelní společnost p. Zöllnera počala o vánocích v Plzni v městském divadle hráti. Společnost ta čítá 8 ženských a 13 mužských údů.

Z Prahy.

— Koncert Ferd. Lauba a Alfreda Jaella. V neděli dne 28. prosince uspořádal náš slavný rodák F. Laub a dvorní hannoverský pianista A. Jaell v sále na Žofíně koncert, jenž bez odporu nejlepší duševní pochoutku nám poskytl. Tleskalo se s pravým, srdečným nadšením a vyvolávání obou nechtělo ani konec vzíti; tedy úplně skvělý výsledek. Bylo by věru zbytečné, Laubovu mistrovskou hru líčiti; neboť kdo nezná Laubův kouzelný smyčec, jímž skutečné divy provádí. Charakterisovali jsme již často v našich listech výtečnou hru Laubovu a nyní nezbývá nám nic jiného, než jen zkrátka o jeho vystoupení se zmíniti. Laub přednášel pospolu s p. Jaellem sonatu pro piano a housle (Kreutzerovi věnovanou) od Beethovena, réverie od Vieuxtempse, fantasii od Ernsta, praeludium od Seb. Bacha a své skladby polonéz, slovanskou balladu a saltarello. Jistota a přitom nejdokonalejší čistota v nejtěžších a nejdokonalejších passážích je věru ohromující. Přírozeným způsobem přejde tato jistota na posluchače a v tom leží příčina onoho duševního požitku, s nímž mistrovské hře Laubově nasloucháme. Laub vyniká přede všemi virtuosity, které jsme až dosud slyšeli, velikým rozsáhlým tónem; jeho hra má do sebe mohútmosti, imposantnosti a velkoleposti. Při tom přednáší Laub skladby největšími těžkostmi překypující s takou snadností, že ani netušíme propastí, nad nimiž ustavičně čarovný smyčec Laubův se povznáší. Laub byl po každé pieče mnohokrát volán a hromovou pochvalou obsypán. Jeho skladby jsou obratně zosnovány a vynikají ušlechtilými nápěvy a efektními bravourními passážemi. Co se Alfreda Jaella dotýče, shledali jsme v něm dokonalého „salónního virtuosa.“ Jeho něžný a zpěvný úhoz, jeho jistá technická sběhllost, jeho elegantní přednos a jakož i jeho perlící-se trilky jsou přednosti, které v koncertě tomto osvědčil. Přednášel na piano gavottu od Š. Bacha, valčík od Chopina, pak své skladby: transkripci z „Tannhäusera“ a „chant du matin“ a „home sweet home“ pro piano. Své skladby hraje p. Jaell překrásně, jeho pianissimo zní jak Eolova harfa a všechny nuance, jimiž skladbám svým stínu a světla dodává, jsou rozkošné; avšak původní jeho skladby nepovznášejí se mnoho nad obyčejnost. Co se pojmutí jeho skladeb cizích dotýče, musíme vyznati, že se nám přednos gavotty od Schumannové mnohem více líbil než přednos Jaellův. Pan Jaell byl po každém kusu hlučně volán a přidal ku konci Lisztovu transkripci z Tannhäusera. Provedení sonaty Beethovenovy od obou umělců bylo v každém ohledu dokonalé. —r—

— Oratorium „Eliáš“ od F. Mendelssohna-Bartholdyho provozovala se s přispěním veškerých téměř sil hudebních v úterý dne 23. prosince v sále na Žofíně řízením pana kapelníka Jahna a jednota hudebních umělců získala si touto volbou nemalé zásluhy, anto nám opět výtečné dílo novějšího mistra předvedla. Látka tohoto oratoria obsahuje v sobě množství svěžích, ano i dramatických živlů, které Mendelssohnovi příležitost poskytly, hudbě dramatického výrazu dodati, jak to zvláště výjev s kněžími Baala dosvědčuje. Jako Haendl tak i Mendelssohn užil v oratoriu tomto tonomalby, aby některá mí-

sta názorně charakterisoval. Jmenovitě je to mohútný závěreční sbor prvního díla: „Vody mocně hučí,“ pak sbor o Pánu Bohu, jenž „nepřišel v bouři, zemětřesení, v ohni, nýbrž v šumění,“ a pak arie „Nárek skal.“ Některé zpěvy jsou v pravdě klasické a mohou se Haendlovým po boku postaviti; jsou to veškeré zpěvy andělů jednohlasé i vícehlasé, zvláště však chorály a rozkošný zpěv „Svatý“ andělů v druhé části. Provedení oratoria bylo, vezmeme-li ohled na rozličné nestejně síly, které v oratoriu tomto účinkovaly, slušné; s tempy však, které p. kapelník bral, neshodovali jsme se vždy. Ze všech solistů vynikal především p. Lukes, jenž svým hluboce cítěným a významným přednosem každého nanejvyš dojal. Chvalné zmínky zasluhují paní Kainz-Piausová, paní Procházková, sl. Helena Zawiszanka, sl. Ehrenbergova, p. Hardtmuth a p. Bernard. Sl. Schupplerova, která partii vdovy zpívala, je pravá začátečnice, která ještě nemá pojmu o oratorní hudbě, a litovali jsme, že se jí partie tato svěřila. Návštěva byla valná a potlesk hlučný.

— Pan J. L. Zvonař zanáší se nyní komponováním jednoaktové operetky, kterouž bohda letos ještě v prozatímním českém divadle provozovati se bude.

— Naše krajanka, sl. Vojt. Zadrobilkova přibyla dne 8. prosince do Oděsy. Čistý výnos koncertu, jež v Caribradě dávala, vynesl 4000 piastřů.

— Pan D. Popper, virtuos na cello a bývalý žák Pražského konservatoria, vystoupil dne 26. prosince v Löwenberku v koncertě, kterýž dvorní kapella knížete z Hohenzollern-Hechingen uspořádala. Pan Popper přednášel fantasii na písně J. V. knížete Hohenzollernského a došel výtečným přednosem velké pochvaly. Jak známo, jest p. Popper komorním virtuosem dotčeného knížete.

— Pan Čeněk Vinař, kapelník „Sokolů,“ jmenován jest ředitelem kůru u sv. Ducha. Bude tedy míti příležitost, aby vynikl i v hudbě kostelní.

— Chvalně známý malíř p. Frant. Čermák vystavěl na odiv obecenstvu až do 3. ledna od 10. hod. dop. až do 3 hodin odpoledne zdařilý svůj veliký oltární obraz „Nanebevzeti Panny Marie,“ kterýž právě pro farní kostel v Novém Ātinku, v kraji táborském, byl dohotovil. Pan Čermák bydlí v Rytířské ulici č. 405—I. „u zlaté hvězdy.“

— Slečna Beutlova, žákyně p. Appého v Praze, o níž jsme již ondy se zmínili, dobývá sobě čím dále tím více přízeň Olomúčanů. Dne 29. pros. vystoupila v opěře „Tannhäuser.“ Hlavní zásluhu při tom získal sobě kapelník divadelního orchestru p. Růžek, jenž jest rodilý Čech, jako i druhý kapelník p. Weiss a kapelník zdejšího pluku Wasova p. Kohout.

— Führerova pašijová kantata pro 4 sólové hlasy, sbor a orchestr provozovala se dne 23. prosince l. r. ve Vídni v koncertě ku prospěchu pensijního fondu pro vdovy a sirotky Vídeňských chorregentů. Pašijová tato kantata jmenuje se „Kristus v bolestech a ve smrti.“ Führer složil ji dne 21. ledna 1859 v Riedu, načež pak v Mnichově a jiných Bavorských městech s pochvalou provozována jest. Tím povzbuzen přepracoval bedlivě Führer své dílo, a v tomto přepracování slyšela Vídeň zdařilé dílo našeho rodáka.

— Rodina Nerudova dávala ku prospěchu hudebního spolku v Brně koncert, jenž velké zajímavosti do sebe měl. Nejvíce pochvaly dostalo se genialní Míně Nerudové, která svým čarovným smyčcem z houslí svých překrásné zvuky vyluzovala.

Listárna.

Do Dol. Boh. Dopis Váš příště. — Panu B. v Kladně. Přejete si mši od Haydna?